

USNESENÍ

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Jana Jursíka a soudkyní Mgr. Ivety Jiříkové a Mgr. Martiny Lacinové ve věci

žalobce:

██████████, narozený ██████████, IČO
██████████
sídlem ██████████
zastoupený advokátem JUDr. Zdeňkem Vlčkem
sídlem Na Roudné 443/18, 301 00 Plzeň

proti

žalovanému:

Myslivecký spolek Lišák Jetětice, IČO 60869232
sídlem Jetětice 122, 398 48 Jetětice
zastoupený advokátem JUDr. Vojtěchem Filipem
sídlem Čechova 689/11, 370 04 České Budějovice

pro 81 638 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 12. 1. 2022, č. j. 3 C 35/2021-210,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud napadeným rozsudkem vyhověl žalobě v plném rozsahu a uložil žalovanému zaplatit žalobci 81 638 Kč s příslušenstvím (výrok I.), o náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci 51 692,20 Kč (výrok II.), dále rozhodl o vrácení přeplatku zaplacené zálohy žalobci i žalovanému (výroky III. a IV.). Předmětem řízení je nárok žalobce jako vlastníka zemědělsky obhospodařovaných pozemků nacházejících se v katastrálním území Jetětice na náhradu škody vzniklé konkrétně na půdních blocích č. ██████████ a č. ██████████ o celkové výměře 18,92 osetých kukuřicí. V době od 2. 9. 2020 do 6. 9. 2020 došlo na porostu kukuřice ke škodě způsobené zvěří, konkrétně k částečnému či úplnému spasení a rozválení plodiny černou zvěří. Žalovaná částka představuje náhradu škody stanovenou znaleckým posudkem vypracovaným znalcem Ing. Františkem Čapkem. Žalovaný vznášel námitky proti správnosti tohoto znaleckého posudku, sám si nechal zpracovat oponentní znalecký posudek znalcem Ing. Bártou, který stanovil výši škody jako 23 144 Kč. Okresní soud provedl důkaz oběma znaleckými posudky, také vyslechl oba soudní znalce a následně akceptoval znalecký posudek vypracovaný Ing. Čapkem. Tento znalecký posudek považoval za správný zejména proto, že tento znalec provedl místní šetření nedlouho po způsobené škodě, kdežto Ing. Bárta vypracoval znalecký posudek s odstupem zhruba jednoho roku a vycházel pouze z fotografií. Okresní soud uzavřel, že znalec Ing. Bárta nepostupoval standartním způsobem, vycházel pouze ze svého objektivně nepodloženého odhadu a z fotografií z dronu, které však mají podle názoru soudu pouze minimální vypovídající hodnotu. Po opakovaném vysvětlení postupu znalce Ing. Čapka, pak znalec Ing. Bárta uvedl, že v takovém případě shledává postup znalce Ing. Čapka v pořádku. K otázce případného porušení prevenční povinnosti ze strany žalobce, tedy nepřijetí opatření k předejití následně způsobené škody zvěří, okresní soud uvedl, že tato prevenční povinnost byla adekvátním způsobem splněna instalací

pachového ohradníku. Okresní soud měl výši škody za spolehlivě prokázanou znaleckým posudkem Ing. Čapka, proto neprováděl další navrhované důkazy, zejména revizním znaleckým posudkem, který byl navrhován žalovaným.

2. Proti tomuto rozsudku, a to proti výrokům I. a II., podal odvolání žalovaný a namítá, že okresní soud dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, zejména proto, že neprovedl všechny žalovaným navržené důkazy a vyšel pouze ze znaleckého posudku Ing. Čapka. Tím, že okresní soud neprovedl žádný důkaz navržený žalovaným, postupoval nesprávně a neřídil se zásadou slyšení stran v soudním procesu „*audiatur et altera pars*“, čímž založil vadu tohoto řízení. Žalovaný dále namítá, že okresní soud se nevypořádal se všemi námitkami proti znaleckému posudku Ing. Čapka, zejména pokud jde o námitky, že zjištěnou škodu by muselo způsobit minimálně 2 500 kusů černé či srnčí zvěře. Okresní soud se zejména nevypořádal s námitkami žalovaného proti použité metodě znalce Ing. Čapka a jeho nesprávný a nepřesvědčivý závěr o poškození porostu v rozsahu více než 17 %. Takto znalce zjištěné průměrné procentní poškození nelze vztáhnout k celé ploše pozemku, takový postup je zavádějící. Znalce zvolená metoda rozdělení plochy na 13 dílců je neobjektivní, neboť znalec k zjištěnému procentu poškození v každé zóně nepřičítal její zjištěnou plochu. Ostatně sám znalec Ing. Čapek uvedl, že při použití této metody se odchýlil od metodiky stanovené ministerstvem zemědělství. Žalovaný dále namítá, že žalobce porušil prevenční povinnost zajistit přiměřená opatření k zabránění škod zvěří, když žalobce žádná taková opatření neučinil, činil je právě žalovaný. Žalovaný na místě instaloval pachový ohradník, který byl při obdělávání pole žalobcem poškozen, proto žalovaný instaloval nový pachový ohradník. Okresní soud se také nezabýval návrhem žalovaného na přiměřené snížení přiznané náhrady škody ve smyslu § 2953 o. z., a to jednak s ohledem na to, že to byl žalovaný, kdo namísto samém prováděl přiměřená opatření k zabránění škod (instalace pachového ohradníku). Okresní soud by také měl vzít v úvahu finanční možnosti žalovaného, když okresním soudem stanovená škoda je mimo možnosti žalovaného. Žalovaný navrhuje buď zrušení rozsudku a vrácení věci okresnímu soudu k dalšímu řízení, eventuálně změnu rozsudku tak, že bude uloženo žalovanému zaplatit žalobci pouze 23 144 Kč.
3. K odvolání žalovaného se vyjádřil žalobce, s tímto nesouhlasí, napadený rozsudek považuje za věcně správný a navrhuje jeho potvrzení. Okresní soud se řádně vypořádal se všemi rozhodnými skutečnostmi i námitkami žalovaného a nebylo žádného důvodu provádět další důkazy. Okresní soud dostatečně vysvětlil, proč vycházel ze znaleckého posudku znalce Ing. Čapka a proč neakceptoval oponentní posudek Ing. Bárty.
4. Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací shledal, že odvolání žalovaného má náležitosti podle § 205 odst. 1 o. s. ř. Po zjištění, že odvolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a je přípustné, přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně, nejen v rozsahu, ve kterém byl napaden odvolání (výrok I. a II.), ale i ohledně souvisejících výroků (výrok III. a IV.) a shledal odvolání důvodným.
5. Podle § 52 odst. 1 zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti je uživatel honitby povinen hradit a) škodu, která byla v honitbě způsobena při provozování myslivosti na honebních pozemcích, nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě nebo lesních porostech, b) škodu, kterou v honitbě na honebních pozemcích nebo polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě, ovocných kulturách nebo na lesních porostech způsobila zvěř.
6. Podle § 53 tohoto zákona vlastník popř. nájemce honebního pozemku činí přiměřená opatření k zabránění škod způsobených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována. Stejná opatření může učinit se souhlasem vlastníka honebního pozemku uživatel honitby. Ustanovení zvláštních právních předpisů ukládající vlastníkům, popř. nájemcům honebních pozemků, provádět opatření k ochraně před škodami způsobenými zvěří nejsou dotčena.
7. Podle § 2953 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen o. z.) z důvodů zvláštního zřetele hodných soud náhradu škody přiměřeně sníží. Vezme přitom zřetel zejména na to, jak ke

škodě došlo, k osobním a majetkovým poměrům člověka, který škodu způsobil a odpovídá za ni, jakož i poměrům poškozeného. Náhradu nelze snížit, byla-li škoda způsobena úmyslně.

8. Odvolací soud dospěl k závěru o nutnosti doplnění provedeného dokazování, o metodickou příručku vydanou ministerstvem zemědělství „Uplatňování náhrad škod způsobovaných zvěří“, zejména jeho příslušné části zabývající se používanou metodikou zjišťování výše takové škody, aby odvolací soud mohl posoudit důvodnost námitek vznášených stranou žalovanou proti metodice zvolené znalcem Ing. Čapkem. Těmito metodami se zabývá část označená jako 10.3.2 „Stanovení rozsahu zničení či poškození“. Metodika v této části uvádí tři možné metody. První metodou je metoda stejného typu jako ta užitá znalcem Ing. Čapkem, jejíž podstata spočívá ve zkoumání nikoliv celé plochy pozemku, ale zkoumání relativně malých ploch (vzorků), z nichž se pak vyvozují závěry ohledně celého pozemku. Tato příručka k této metodě uvádí následující: „Podle výměry pozemků se při úhlopříčném průchodu porostem provede v *pravidelných* intervalech zjištění rozsahu poškození a zničení a to buď jako veličina relativní (% poškození) nebo absolutní zničení a poškození (zničení a poškození v kg, m2)“. Dále se stanoví minimální počet odpočtů v závislosti na velikosti zkoumaného pozemku. Další metodou Inventarizace poškození zkoumáním celého poškozeného pozemku a poslední metodou je porovnání skutečně dosaženého výnosu na poškozeném pozemku oproti předpokládanému výnosu bez poškození.
9. Znalec Ing. Čapek sám uvedl, že se odchýlil od této metodiky, když neprováděl úhlopříčný průchod porostem a neprováděl odečty v pravidelných intervalech, ale zkoumanou plochu o rozloze 18,9 ha rozdělil do 13 stejných bloků o velikosti zhruba 0,45 ha a v každém z těchto bloků vytýčil jednu blíže zkoumanou plochu o ploše 1 aru (0,01 ha). Tyto zkoumané plochy nestanovil náhodně ani v pravidelných intervalech, ale všechny tyto umístil do lokalit s poškozením (8 do míst se slabým poškozením, 3 do míst se středním až silným poškozením a 1 do místa s totálním poškozením). K míře podrobnosti popisu této metody samotným znalcem a přezkoumatelnosti této metody nutno uvést, že výše popsany konkrétní způsob zvolené metodiky ve své šíři nevyplývá z písemného vyhotovení jím zpracovaného posudku, tento posudek je ohledně této metodiky velice stručný a není z něj samotná metodika zřejmá. Výše uvedené vysvětlil soudní znalec až při svém výsledku u soudu. Dále nelze přehlédnout zjevnou početní chybu v tom, že znalec uvádí, že zvolil 13 zkusných ploch, ale pokud hovoří o jejich umístění do různých míst s různou mírou poškození, tak hovoří pouze o 12 plochách ($8+3+1=12$, nikoliv 13).
10. Žalovaný v průběhu řízení před soudem prvního stupně vznášel zásadní námítky proti správnosti tohoto postupu, kterým se ostatně znalec odchýlil od metodiky ministerstva zemědělství, když poukazoval na to, že taková metoda je neobjektivní, neboť zkoumání míry poškození pouze u poškozených nelze vztáhnout na celý pozemek, které obsahuje v menší míře poškození plochy, ale ve větší míře plochy nepoškozené, jak vyplývá z fotografií provedených jako důkaz v tomto řízení. Okresní soud se podstatou těchto námitek blíže nezabýval, nesnažil se pochopit podstatu odlišných přístupů znalce Ing. Čapka, metodiky ministerstva zemědělství, případně znalce Ing. Bárty, spokojil se pouze s tím, že vyslechl oba znalce a spokojil se s tím, že bez objasnění podstaty akceptoval vyjádření znalce Ing. Bárty, který následně připustil správnost postupu Ing. Čapka. Podstatou a smyslem znaleckého zkoumání není delegovat závěry o odborných otázkách na znalce bez jejich bližšího pochopení soudem, ale naopak znalecké posudky či výsledky znalců slouží k tomu, aby soudu objasnili podstatu odborné problematiky tak, aby výsledný závěr činil v odborných otázkách poučený soud. Výsledkem obou znalců nedošlo k situaci, že by byla objasněna podstata rozporu mezi metodou Ing. Čapka, metodickou příručkou a přístupem Ing. Bárty a nedošlo ani ke správnému pochopení a vyvrácení námitek žalovaného týkajících právě zvolené metody. Podstata těchto odlišností totiž nespočívá v odlišnosti užití aritmetického nebo vázaného průměru, jak nesprávně uváděl znalec Ing. Bárta, ale v otázce reprezentativnosti zvolených vzorků metodou Ing. Čapka.
11. Jak vyplývá z výsledku znalce Ing. Čapka, tento zkoumal 12 či 13 ploch o ploše 1 aru a činil z toho závěry pro celý pozemek o velikosti 18,9 hektarů. Zkoumal tedy zhruba 0,7 % plochy pozemků.

Zvolil tedy první z metod uváděných v metodické příručce. Podstata této metody spočívá v tom, že není zkoumán celý pozemek, což by vzhledem k velikosti plochy nebylo praktické, ale zkoumají se pouze malé vzorky celkové plochy (znalec je označuje jako zkusné plochy), které jsou poměrně malé, když tyto zkoumané plochy tvoří zhruba 0,7 % plochy celkové. Základním problémem při zkoumání takto malých vzorků a následní zobecnění závěrů pro celek spočívá v reprezentativitě malých vzorků.

12. Reprezentativita je obecně definována (soud zde cituje ze zdroje: www.wikipedia.org – heslo Reprezentativita) jako schopnost vybrané skupiny vytvářet hlavní charakteristiky celku. Reprezentativita určuje, jak je možné zobecnit výsledky výzkumu zahrnující určitý vzorek k celému souboru, z něhož byly shromážděny. Reprezentativita se dosáhne prostřednictvím vytváření správného vzorku s parametry, které jsou pro všechny skupiny v celku společné. Aby mohl být nalezen vzorek, který se dá označit jako reprezentativní, lze zvolit jednu z metod způsobu výběru dat. První metodou je přístup *pravděpodobnostní* a vzorky jsou vybírány náhodně, druhou metodou je přístup *nepřavděpodobnostní*, a to buď výběrem *kvótním* (základním typem výběru je kvóta jako číselný údaj udávající rozsah výběru jednotlivých skupin, při výběru vzorku z populace se používají kritéria věku, vzdělání apod.), druhým přístupem je metoda *systematická* spočívající ve výběru a shromažďování dat podle předem daného způsobu (např. výběr každého pátého souboru).
13. V případě zkoumání poškození zemědělského porostu patrně nelze použít metodu kvótní, neboť jednotlivé rostliny kukuřice se od sebe zásadně neliší a každá taková rostlina je stejně reprezentativní. Metodika ministerstva zemědělství, jak byla výše citována, požaduje provádění určitého počtu odečtů v *pravidelných intervalech*, jde tedy o metodu systematickou. Podle názoru odvolacího soudu by šlo také akceptovat metodu pravděpodobnostní, kdy budou zkoumané vzorky vybírány náhodně a s ohledem na zvolený počet vzorků bude taková metoda více či méně objektivní.
14. Znalec Ing. Čápek však nepostupoval žádnou z těchto zmíněných metod, neprováděl odečty v pravidelných intervalech metodou systematickou, neprováděl ani odečty náhodně, ale úmyslně a vědomě vybral všechny vzorky pouze v místech, kde se nacházelo významné poškození porostu zvěří. Tím, že znalec Ing. Čápek vybral vzorky výhradně z poškozených míst, mohlo dojít k zásadnímu zkreslení z důvodu nereprezentativnosti zvolených vzorků a tedy neobjektivitě takové metody ve vztahu k závěru o míře poškození celé plochy (viz argumentace znalce Ing. Bárty, že míra poškození celkové plochy 17,46% zjevně odporuje fotografickým podkladům, které jsou k dispozici). Závěr znalce Ing. Čápka o průměrném poškození cca 17 % se spíše jeví jako závěr o průměrném poškození zkoumaných poškozených míst, nikoliv mírou poškození celého pozemku. Při užití analogie s průzkumem veřejného mínění by metoda Ing. Čápka mohla znamenat postup, kdy při zkoumání volebních preferencí začínajícího a neznámého politického subjektu by byli dotazováni převážně členové takového subjektu či jejich příbuzní (nereprezentativní vzorek) a výsledkem by bylo nesprávné zjištění, že volby vyhraje tento neznámý subjekt s volebním výsledkem nad 80%.
15. Okresní soud se tímto zjevným metodologickým problémem nezabýval, ačkoliv na něj žalovaný v průběhu řízení před soudem prvního stupně výslovně poukazoval (viz podání ze dne 10. 1. 2022 na č. l. 195 až 196 spisu).
16. Odvolací soud uzavírá, že okresní soud se nevypořádal s těmito logickými námitkami žalovaného směřujícími proti použité metodě znalce Ing. Čápka, který se odchýlil od metodiky ministerstva zemědělství a jehož zvolená metoda ve smyslu výše popsaného odporuje i obecné logice reprezentativnosti zvolených vzorků. Akceptace závěrů znalce Ing. Čápka bez vyjasnění a vyvrácení těchto zjevných nedostatků je vadou, která může mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.
17. Za další vadu v postupu okresního soudu nutno považovat skutečnost, že tento se nezabýval otázkou moderace nároku na náhradu škody s ohledem na okolnosti hodné zvláštního zřetele, když podle názoru odvolacího soudu za takovou okolnost rozhodně lze považovat to, že to byl žalovaný,

kdo provedl a financoval osazení pachových ohradníků za účelem možného snížení škod na předmětném porostu. Zohlednění takových vynaložených nákladů ze strany žalovaného lze považovat za okolnost hodnou zvláštního zřetele pro případné snížení přiznané náhrady o takto vynaložené náklady.

18. Odvolací soud se naopak neztotožňuje s odvolací námitkou žalovaného o nesplnění prevenční povinnosti ze strany žalobce. Případné nesplnění prevenční povinnosti ve smyslu § 53 zákona o myslivosti, může být podle konstantní soudní judikatury (např. rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 5 Co 2265/2005, publikované v informačním systému www.beck-online.cz) považováno za důvod k závěru o spoluzavinění poškozeného na vzniku škody. Ze samotného tvrzení žalovaného vyplývá, že preventivní opatření učiněna byla a to dvojí instalace pachových ohradníků žalovaným. Došlo tedy k situaci předpokládané ustanovením § 53 věta druhá zákona o myslivosti, kdy taková opatření může učinit i uživatel honitby. Při závěru o možném spoluzavinění poškozeného na vzniku škody je rozhodující, zda preventivní opatření byla či nebyla provedena, není rozhodující, kdo je provedl. V situaci, kdy tak učinil žalovaný jako uživatel honitby, ať již s výslovným či nevýslovným souhlasem žalobcem, lze uzavřít, že prevenční povinnost splněna byla.
19. Jestliže odvolací soud shledal závažné vady tohoto řízení, které mohou mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, pak postupoval podle § 219 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a napadený rozsudek zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud zrušil rozsudek jako celek, včetně výroku o vrácení nespotřebované části záloh placených účastníky, neboť je zde dán důvod k pokračování v dokazování a spotřebování i těchto nespotřebovaných záloh.
20. Okresní soud v dalším řízení odstraní vytčené vady odvolacím soudem, zejména bude se podrobně zabývat důvodnými námitkami žalovaného proti zvolené metodě znalce Ing. Čapka. Závazným závěrem odvolacího soudu je, že provedený rozsah dokazování a zjištění skutkového stavu nelze považovat za dostatečné a znalecký posudek a výslech Ing. Čapka za úplný a věrohodný důkaz ke stanovení výše škody. Patrně bude potřeba pokračovat v dokazování, vytknuté nedostatky odstranit buď dalším výslechem znalce či znalců, případně vypracováním dodatku znaleckého posudku, případně revizního znaleckého posudku. V souvislosti s důkazními návrhy žalovaného na vypracování znaleckého posudku je však třeba zdůraznit, že důkazní břemeno ke zjištění výše škody nemá žalovaný, ale žalobce. Stranou sporu, která má být soudem poučena o případném neunesení důkazního břemene ohledně výše škody, je tedy strana žalující. V případě, že metodické nedostatky znaleckého posudku Ing. Čapka nebude možné odstranit vzhledem k nemožnosti opakovat místní ohledání (plodina je již dávno sklizena) a povede to k závěru o nemožnosti prokázat výši škody znaleckým posudkem Ing. Čapka, pak je na žalobci, aby tvrdil a prokázal výši škody jiným způsobem, např. za použití jiné dosažitelné metody, např. porovnáním výnosů (viz metodická příručka ministerstva zemědělství). V případě nemožnosti řádného prokázání výše nároku, je namíste postup podle § 136 o. s. ř., tedy stanovení výše nároku podle úvahy soudu (např. za použití obdobných úvah užitých znalcem Ing. Bártou).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. k/ o. s. ř.)

České Budějovice 26. července 2022

Mgr. Jan Jursík v. r.
předseda senátu